

[Manne Søverinsen]

ker, der sikrer, at ammoniakfordampningen bliver mindre.

En vigtig ting i den forbindelse er, at man også sørger for, at udkørselen foregår på de tidspunkter, hvor det er optimalt i forhold til planternes næringsoptagelse. Hertil kommer, at stort set alle nu opfylder kravene om gødningsplaner og markplaner.

Som nævnt er kravet om grønne marker mere end opfyldt. 73 pct. af vore marker står i år grønne om vinteren mod forventet 55 pct. Det kræver – som flere andre har sagt – større gødningsmængder; men til gengæld er udvaskningen – og det er jo den, vi gerne vil mindske – blevet mindre.

Landbrugets grønne marker har på grund af det milde vejr først og fremmest været vintersæd, og det har heldigvis gjort det mere rentabelt end forventet, hvilket er godt, da landbruget aldrig har fået den kompensation for grønne marker, som man havde stillet i udsigt.

En anden miljøforanstaltning er halmnedmuldning, som tiltager i disse år. Det er godt, fordi det binder næringsstofferne i jorden; men det er betænkeligt, hvis det betyder, at halmfyrene og varmeværkerne kommer til at mangle halm – vi skal jo også spare på energien.

Mange politikere og journalister har hæftet sig ved selve tallet om kunstgødningsforbruget; men det er et dårligt mål for udvaskningen. Hvis vi ville helt fjerne brugen af kunstgødning, kunne man jo bare gå over til at dyrke bælgplanter, som slet ikke behøver kunstgødning, fordi de optager frit kvælstof fra luften, og når man så pløjer det ned om efteråret, sker der en langt større udvaskning end ved vinterafgrøderne, som er gødningskrævende.

Det er derfor vigtigt at understrege, at det, der er sket i landbruget i de sidste tre år, er, at man har ændret afgrødevalget, sådan at man har flere vinterafgrøder og færre bælgplanter, og det burde alt andet lige have ført til et større gødningsforbrug; men det er lykkedes med samme gødningsforbrug at ændre afgrødevalget, og derfor er der grund til at sige, at det er lykkedes landbruget at udnytte gødningen bedre.

I den forbindelse vil jeg gerne citere Erik Kiil fra Jyllands-Posten i går. Erik Kiil er hortonom, og han skriver, at hvis en plante ikke på det rigtige tidspunkt kan få gødning nok, så går dens vækst i stå på et for miljøet meget kritisk

tidspunkt, og det betyder, at udsivningen fra rodzonen begynder meget tidligere og bliver større.

Det er derfor meget enkelt bare at tro, at hvis man putter mere gødning i jorden, kommer der mere udvaskning. Det kan mange gange være lige omvendt, og det ser vi også de steder, hvor man har lavet braklægning, og hvor man overraskende har opdaget, at udsivningen er præcis den samme. Det afgørende, det, vi alle sammen sikkert kan blive enige om, er, hvor stor udsivningen fra rodzonen er. Foreløbig mangler vi måleresultaterne. De vil foreligge til efteråret, og på baggrund af de måletal og vores øvrige indhentede viden agter regeringen at indkalde til en ny konsensuskonference, og det synes jeg er fornuftigt. Det er den eneste rigtige måde, hvorpå vi kan få et ordentligt beslutningsgrundlag.

I øjeblikket kan man komme med et beregningsgrundlag, man kan måle, hvad der gives af gødning, og man kan måle, hvad der høstes, og så kan man trække kvælstofmængderne fra hinanden, og så får man et nettoresultat. Det siger i øvrigt, at der er en reduktion af udvaskningen på ca. 20 pct., men der er jo ingen, der siger, at naturen præcis er sådan. Hvis jeg igen skal henviser til Erik Kiils artikel i Jyllands-Posten i går, gør han opmærksom på, at jorden i forvejen har kvælstof bundet i sig.

Hele kvælstofregnskabet er i det hele taget mere kompliceret end som så. Marker uden kvælstoftilførsel indeholder også næringsstoffer. Derfor bliver det mere interessant at få målt forskellen mellem jordens kvælstof om foråret og efter høst eller at se på drænresultaterne. På konsensuskonferencen i 1987 viste det sig i øvrigt også, at i leret jord med stort kunstgødningsforbrug og høj ydeevne var der minimalt nitratudslip.

I den forbindelse vil jeg også godt citere dr.agro. Gunnar Gissel Nielsen, der er forsker ved Risø og medlem af Danmarks Naturfredningsforening. Han siger i Berlingske Tidende 3. maj 1990, at der er ingen direkte sammenhæng mellem landbrugets forbrug af kunstgødning og forurening. Landbruget er muligvis længere fremme i miljømæssig udvikling end hidtil antaget.

I stedet for bør man gribe ind over for landbrugets synder, og dette synspunkt er i øvrigt også landbrugets synspunkt, senest fremført af H. O. A. Kjeldsen.